

РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

За змістом ст. 38 КЗпП України працівник має право розірвати трудовий договір, укладений на невизначений строк, попередивши про це власника або уповноважений ним орган письмово за два тижні.

Розірвання трудового договору і його правові підстави залежать від причин, які спонукають працівника до розірвання цього договору і які працівник визначає самостійно.

Якщо вказані працівником причини звільнення — порушення працедавцем законодавства про працю (ч. 3 ст. 38 КЗпП України) — не підтверджуються або працедавцем не визнаються, останній не вправі самостійно змінювати правову підставу розірвання трудового договору на ч. 1 ст. 38 зазначеного Кодексу

ПОСТАНОВА

*Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України
від 20 лютого 2013 р. у справі № 6-157цс12
(в и т я г)*

У грудні 2010 р. Х. звернувся до суду з позовом до публічного акціонерного товариства «Укрсоц-

банк» (далі — ПАТ «Укрсоцбанк») про зміну формулювання підстави звільнення, стягнення заро-

бітної плати, середнього заробітку за час затримки розрахунку, відшкодування моральної шкоди.

Позивач зазначив, що 24 квітня 2009 р. його було незаконно звільнено з посади начальника Дніпропетровського відділення Донецької обласної філії акціонерного комерційного банку соціального розвитку «Укрсоцбанк» (далі — АКБ «Укрсоцбанк»). 21 вересня 2010 р. Х. поновлено на цій посаді та стягнуто на його користь середній заробіток за час вимушеного прогулу та моральну шкоду, спричинену незаконним звільненням.

Х. вказав на те, що ПАТ «Укрсоцбанк» при поновленні його на роботі припустився порушень статей 103 і 110 КЗпП. За таких обставин 21 жовтня 2010 р. позивач звернувся до відповідача із заявою про звільнення на підставі ч. 3 ст. 38 КЗпП у зв'язку з невиконанням останнім норм законодавства про працю. 4 листопада 2010 р. Х. було звільнено з роботи на підставі ч. 1 ст. 38 КЗпП за власним бажанням. Вважаючи, що працедавець незаконно змінив правові підстави його звільнення, позивач просив суд змінити у трудовій книжці запис щодо звільнення за ч. 1 ст. 38 КЗпП на запис щодо звільнення за ч. 3 ст. 38 КЗпП, а також стягнути з працедавця невиконану заробітну плату в сумі 16 тис. 978 грн 23 коп., середній заробіток за весь час затримки розрахунку в сумі 72 тис. 668 грн 97 коп. та відшкодувати моральну шкоду в сумі 4 тис. 404 грн 18 коп.

Рішенням Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 27 червня 2012 р. позовні вимоги Х. задоволено частково. Змінено запис від 4 листопада 2010 р. у трудовій книжці Х., а саме: замість «Звільнений за власним бажанням за ч. 1 ст. 38 КЗпП України» записано «Звільнений у зв'язку з невиконанням законодавства про працю за ч. 3 ст. 38 КЗпП України». В іншій частині позовних вимог відмовлено.

Апеляційний суд Запорізької області рішенням від 16 серпня 2012 р. рішення суду першої інстанції скасував у частині зміни формулювання підстави звільнення та відмовив у цих вимогах. В іншій частині рішення суду залишено без змін.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14 вересня 2012 р. Х. відмовлено у відкритті касаційного провадження.

У заяві про перегляд Верховним Судом України ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14 вересня 2012 р. Х. просив скасувати зазначену ухвалу, а справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції, пославшись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції ст. 38 КЗпП.

Як на підтвердження неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права Х. послався на ухвали колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 2 листопада 2011 р. та від 25 червня 2012 р., ухвалу колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 24 грудня 2007 р. та постанову Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 31 жовтня 2012 р.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представника ПАТ «Укрсоцбанк» К., дослідивши матеріали справи та перевіривши наведені в заяві доводи і подані ПАТ «Укрсоцбанк» заперечення, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що заява підлягає задоволенню з таких підстав.

Відповідно до ст. 360⁴ ЦПК суд задовольняє заяву про перегляд справи Верховним Судом України і скасовує судові рішення у справі, яка переглядається з підстав неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах, якщо встановить, що воно є незаконним.

За змістом ст. 38 КЗпП працівник має право розірвати трудовий договір, укладений на невизначений строк, попередивши про це власника або уповноважений ним орган письмово за два тижні.

Розірвання трудового договору і його правові підстави залежать від причин, які спонукають працівника до розірвання цього договору та які працівник визначає самостійно. У разі якщо вказані працівником причини звільнення — порушення працедавцем законодавства про працю (ч. 3 ст. 38 КЗпП) — не підтверджуються або працедавцем не визнаються, останній не вправі самостійно змінювати правову підставу розірвання трудового договору на ч. 1 ст. 38 КЗпП.

Суди встановили, що рішенням Апеляційного суду Запорізької області від 15 червня 2010 р. Х. поновлено на посаді начальника Дніпропетровського відділення Запорізької обласної філії АКБ «Укрсоцбанк», стягнуто з останнього на користь позивача середній заробіток за час вимушеного прогулу в сумі 52 тис. 850 грн 16 коп., відшкодовано моральну шкоду в сумі 1 тис. грн; стягнуто на користь держави судові витрати в сумі 648 грн 50 коп.; допущено до негайного виконання рішення суду в частині поновлення Х. на роботі та стягнуто на його користь середньомісячну заробітну плату на час вимушеного прогулу в сумі 4 тис. 404 грн 18 коп.

Наказом від 21 вересня 2010 р. Х. поновлено на посаді начальника Дніпропетровського відділення Запорізької області філії АКБ «Укрсоцбанк» з 24 квітня 2009 р. з встановленням посадового окладу в розмірі 935 грн на місяць.

З 1 жовтня 2010 р. відповідно до наказу від 12 жовтня 2010 р. позивачу встановлено надбавку до посадового окладу відповідно до ст. 97 КЗпП, ст. 15 Закону від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР «Про оплату праці».

21 жовтня 2010 р. Х. подав заяву про звільнення з роботи за власним бажанням у зв'язку з порушенням працедавцем законодавства про працю (ч. 3 ст. 38 КЗпП).

Наказом від 4 листопада 2010 р. Х. звільнено з посади начальника Дніпропетровського відділення групи відділень № 4 (м. Запоріжжя) у складі Департаменту роздрібних продажів Дніпропетровської обласної філії ПАТ «Укрсоцбанк» за власним бажанням відповідно до ч. 1 ст. 38 КЗпП.

Ухвалюючи рішення про часткове задоволення позову, суд першої інстанції виходив із того, що позовні вимоги Х. в частині зміни формулювання підстави звільнення підлягають задоволенню, оскільки позивач звернувся до працедавця із заявою про звільнення на підставі ч. 3 ст. 38 КЗпП за невиконання останнім законодавства про працю. Іншої заяви про звільнення позивач не подавав.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції в частині зміни формулювання підстав звільнення та відмовляючи Х. в задоволенні цих вимог, апеляційний суд вказав, що підстав для звільнення позивача у працедавця за ч. 3 ст. 38 КЗпП немає з огляду на те, що порушень адміністрацією ПАТ «Укрсоцбанк» трудового законодавства і умов трудового договору не встановлено.

Однак при цьому суд не врахував того, що працедавець не вправі самостійно змінювати визначену працівником причину звільнення з роботи.

За таких обставин рішення суду не можна визнати законним.

Із наданої для порівняння ухвали колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 25 червня 2012 р. у

справі за позовом Особи 4 до державного підприємства «Хмельницький науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації» про поновлення на роботі впливає, що, подаючи заяву про звільнення за власним бажанням на підставі ч. 3 ст. 38 КЗпП, Особа 4 просила звільнити її з 25 березня 2011 р. та розраховувала на настання бажаних для неї наслідків. Отже, звільнення без посилання на ч. 3 ст. 38 КЗпП не тягне виникнення у позивача права на вихідну допомогу та відшкодування моральної шкоди, не відповідає його бажанням і не є звільненням за власним бажанням у розумінні ст. 38 КЗпП.

Ті самі доводи містяться в ухвалі колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 2 листопада 2011 р.

Саме до цього зводяться правові висновки, висловлені Судовою палатою у цивільних справах Верховного Суду України в постанові від 31 жовтня 2012 р., яка згідно зі ст. 360⁷ ЦПК є обов'язковою для судів, що зобов'язані привести свою судову практику у відповідність із рішенням Верховного Суду України.

Таким чином, за однакових фактичних обставин суд касаційної інстанції неоднаково застосував одну й ту саму норму матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах і відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 355 та ч. 1 ст. 360⁴ ЦПК є підставою для скасування ухвали суду касаційної інстанції та передачі справи на новий касаційний розгляд.

Керуючись статтями 355, 360³, 360⁴ ЦПК, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України заяву Х. про перегляд Верховним Судом України ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14 вересня 2012 р. задовольнила: ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14 вересня 2012 р. скасувала, а справу передала на новий касаційний розгляд до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.